

ЦРЖС Вх № 130/22.08.2017г.

1

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на Петър Иванов Доганов за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ в област 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7. 6 Спорт на тема: „Прецизното ориентиране като алтернатива за заниманията по спорт във висшите училища“

Авторът на дисертационния труд Петър Доганов е редовен докторант на катедра „Туризъм, алпинизъм и ориентиране“ в Национална спортна академия „В. Левски“. Роден е в София през 1988 год. Началното и средното си образование завършва с отличен успех в Самоков, където през 1998 год. започва да се занимава с ориентиране на 10 годишна възраст. Изявява се като отличен състезател - републикански шампион за юноши, шампион с щафетния отбор на НСА при мъжете. Като национален състезател постига в щафетните бягания заедно със своите съотборници в Австралия през 2007 г. най-доброто класиране на Световно младежко първенство – 7 място за страната ни. Петър Доганов е и първият участник на България на Световно първенство по прецизно ориентиране през 2016 г. в Хърватска. През последните години той се изявява и като много добър съдия и реамбулатор на карти за състезанията по ориентиране. Като такъв подготви спринтовата дистанция на младежкото Световно първенство през 2014 г. в Самоков.

Следователно изявите му като състезател, съдия, специалист дават основание на него и на научният му ръководител проф. Гърков, Доганов да започне едно научно изследване, което е първо голямо в тази област за нашата страна. То определено предизвиква голям интерес с избраната тема. Тя е особено актуална и със социалното си значение поради обездвижването, което съпътства и младите хора, в това число и студентите в нашата страна. От друга страна прецизното ориентиране предлага много добри възможности за практикуване от хора с различни двигателни способности, и от всяка възраст. Това е един от малкото спортове, в които състезателите са поставени при еднакви условия. Още повече, че се практикува сред природата и е с оздравително въздействие върху човека. Включването на нашата страна като член на Европейския съюз постави много по-сериозни изисквания, които трябва да се изпълняват към хората в неравностойно положение. Това води и до търсене на нови пътища за приобщаване на студентите в групите за адаптирана физическа активност във Висшите училища на страната ни.

Ето защо докторантът заслужава адмирации с предлагания дисертационен труд, в една област, която е много малко изследвана. А за прецизното ориентиране е първият сериозен научен труд у нас.

Дисертацията съдържа 124 страници, 60 фигури, 25 таблици и 6 приложения.

Ползваните литературни и други източници съдържа 52 литературни източника, от които 26 на кирилица и 26 на латиница и четири интернет сайта.

Дисертационният труд е структуриран правилно и съдържа увод и четири глави: Литературен обзор, Цел, задачи и методика на изследването, Анализ на резултатите, Изводи и препоръки.

Уводът въвежда в темата за прецизното ориентиране и неговата значимост. Литературният обзор дава достатъчно информация за развитие на ориентирането в света. Обаче почти няма информация за история на ориентирането в България. Иначе точно е поднесена появата и развитието на ориентирането, в това число и на прецизното ориентиране, когато през 2004 г. се провежда и първото Световно първенство по тази дисциплина.

В първата глава, раздел 1. 2 на дисертацията Петър Доганов прави много добра и точна характеристика на прецизното ориентиране с. 16 – с. 36. Показани са двете основни дисциплини Пре-О –маршрут, състоящ се от невремени контроли + няколко времеви контроли и втората дисциплина Темпо-О – маршрут, състоящ се само от времеви контроли. Подробно са показани и всички групи, класове, видове състезания, според различните признаци. Посочено е, че теренът, на който могат да се провеждат такива състезания, трябва да бъде избран, така че и най-трудно подвижните състезатели да могат преминат през състезателния маршрут в рамките на контролното време с лекота. С. 26.

В този раздел за прецизното ориентиране по същество се дава пълна информация и указания, и за тези, които подготвят състезание по тази дисциплина за всичко, което е необходимо за нормалното му провеждане: карти, маршрути, оборудване и разположение на контролните точки и контролните знаци, старт, финал, регистриране на решение, каква екипировка се използва, резултати и наказания.с.27-с.36.

Докторантът извежда правилно в края на първата глава постановката на проблема, и на тази основа хипотезата на труда, която е точно определена.

Целта и задачите са ясно и точно определени. Методите на изследване са добре избрани, а методиката е правилно създадена, като докторантът използва собствен опит. Обектът и предметът на изследване са точно определени. Контингент на изследването са 40 студенти от двата пола от две висши училища - Техническият университет (ТУ), София и Университета за национално и световно стопанство (УНСС). Студентите са на възраст 19-20 години по 20 човека от всеки университет. (табл. 1)

Изследването е проведено в два етапа: - от март 2014 г. до ноември 2014 г. и от ноември 2014 г. до декември 2016 г.

Педагогическият експеримент включва провеждане на занимания по прецизно ориентиране в редовните часове по спорт на студенти по предварително изготвена методика, основана на опита на докторантът и неговия научен

ръководител. Тя включва обучение по топография и занимания по прецизно ориентиране. С. 57

Голям интерес за мен, като дългогодишен преподавател и ръководител по проблемите на работата с млади хора в областта на физическото възпитание и спорта, предизвиква анкетното проучване преди започването на педагогическия експеримент. То дава полезна информация за предпочитанията на студентите, за тяхното желание да практикуват спорт и посещават планината, за самооценка на техните физически и двигателни възможности, за техните топографски и спортни знания., с.82 – с. 93.

Проведеното психологическо анкетно проучване разкрива мотивите за занимания със спорт на студентите. Авторът установява, че водещите мотиви за практикуване на прецизното ориентиране от ТУ и УНСС са свързани с фитнес ориентацията с най-голяма стойност $M=4,30$, усвояване и усъвършенстване на уменията $M=4,20$, афилиация $M = 4,13$ и другите водещи мотиви, посочени в табл. 13. с..94 и с.95. Ориентацията за поддържане на добра физическа форма и усвояване на нови умения и тяхното усъвършенстване са определящи.

Докторантът установява и статистически значими различия между групите, диференцирани по пол и висше училище, по отношение на някои водещи мотиви., с. 94. Между изследваните лица се установяват и различия по отношение на фитнес ориентацията, която е по-изразена при жените в сравнение с мъжете и при студентите от УНСС, в сравнение с тези от ТУ. За студентите от ТУ изразходването на енергия е по-значимо в сравнение със студентите от УНСС. За жените като цяло и от двата университета статусът и постиженията са по-важни в сравнение с мъжете, което се потвърждава според Петър Доганов и от други изследвания, с. 94 – с.95.

Педагогическият експеримент съдържа обучение по топография и занимания по прецизно ориентиране. Една част от заниманията са проведени в паркова среда в софийските паркове, а друга в планинска местности на Симеоново и Драгалевци. След предварителния етап на експеримента са проведени тестове за определяне нивото на техническа и топографска подготовка. След приключването на педагогическия експеримент, отново Доганов провежда тестове за определяне на нивото на техническа и топографска подготовка.

За да подготви студентите в прецизното ориентиране, докторантът провежда 25 занимания, които включват и преминаване по специално подготвен маршрут. 15 от заниманията са били по Пре-О, а 10 от заниманията в Темпо-О. През първия етап на предварителна топографска подготовка, студентите са преминавали предварителен еднosedмичен курс на обучение по топография.

Във втория етап на педагогическия експеримент, в описанието на упражненията, в съдържанието и методическата последователност на обучителните единици по прецизно ориентиране, проличават истинските познания и високо ниво на Петър

Доганов като специалист в тази нова за нас дисциплина. Създадената от него методика на обучение е и най-важния негов принос за спортната наука и практика.

Прави много добро впечатление методически правилната постановка на заниманията. В началото на заниманията всички заедно групово се придвижват, но всеки студент отбелязва своите отговори на собствения си картон, без да споделя отговора си с колегите. След това всеки самостоятелно преминава по маршрута. По време на заниманията за установяване на физическото натоварване се измерва и пулсовата честота палпаторно за интервал от 30 секунди. Установени са ниски стойности на честотата на сърдечните съкращения, т.е. физическото натоварване е незначително.

Педагогическият експеримент е проведен през първия етап на дисертационната работа до ноември 2014 г. През вторият от ноември 2014 г. до ноември 2014 г. са обработени резултатите от експеримента и проведените тестове. Резултатите от изследването са обработени с математико-статистически методи на вариационния анализ, графичен анализ, сравнителен анализ и факторен анализ. Вижда се, проличава умението на докторантът да обработва голямо количество данни и да ги анализира правилно и прави нужните умозаклучения, изводи. Всичко това му дава основание да направи и препоръки за подобряване на работата.

Като резултат от задълбочения, аналитичен прочит на дисертацията, мога да посоча кои са главните достойнства на дисертационния труд:

1. За първи път в нашата страна е направено сериозно научно изследване по проблемите на прецизното ориентиране. В този смисъл Петър Доганов се явява пионер в тази област, която има и важно социално значение.
 2. Създадената от него методика на обучение, разработените тестове и упражнения за прецизното ориентиране са принос за спортната наука и с голямо практическо значение за спортното ориентиране.
 3. Доказано е с тази дисертация голямото значение за спортната педагогика и за преподавателите във висшите училища, че заниманията по прецизно ориентиране са много добро средство против обездвижването на студентите, и че това физическо натоварване и емоционалното практикуване сред природата са особено подходящи за студентите в групите за адаптирана физическа активност, за тези със специални нужди.
- Следователно прецизното ориентиране наистина може да бъде алтернатива за занимания със спорт за студентите.
4. Използваната литература на български и латиница включва всички известни автори и публикации по темата.
 5. Дисертацията е много добре онагледена с множество фигури, снимки и таблици.

6. Като цяло мога да отбележа, че ни е представен един сериозен научен труд, където докторантът показва отлично владение на методите на научното изследване, анализ и правене на необходимите изводи и препоръки.

Има и допуснати някои слабости и грешки. Например, трябва винаги, когато се цитира текст на определен автор, задължително този текст трябва да се постави в кавички и се посочи страницата и автора от където е взет текста. Това за съжаление на няколко места не е направено и не става ясно от кого е написаното. В текста на дисертацията има и автори, които ги няма в посочената ползвана литература. (Галов, М., Шопов, А., с. 53)

Направените бележки в никакъв случай не намаляват положителната ми оценка за труда на докторанта.

По темата на дисертацията докторантът има представени три публикации, две в списание „Спорт и наука“ и една в сборник от Научна конференция на УНСС.

Анотирефератът е направен и представен според изискванията.

Освен това, като председател на Българската федерация по ориентиране, оценявам високо не само дисертационния труд като сериозен принос за нашия спорт, но и отличните качества на Петър Доганов като специалист.

Ето защо убедено ще гласувам положително за присъждането на образователната и научна степен „Доктор“ на Петър Иванов Доганов в Научното жури на Национална спортна академия „Васил Левски“ за научната област 7. Здравеопазване и спорт и професионално направление 7. 6 Спорт.

Въпрос към докторанта:

Кои ще бъдат основните трудности за провеждането на занимания по прецизно ориентиране във висшите училища на нашата страна?

24 юли 2017 год.

Рецензент:

/проф. Ат. Георгиев/